

ACCOUNTANCY
EUROPE.

KOBİ'ler için 3 Aşamalı Sürdürülebilirlik

2021

3 Aşamalı Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi Nedir?

Küçük ve orta ölçekli birçok işletme (KOBİ), günlük işleyişiyle oldukça meşguldür. İşletmelerinin sürdürülebilirliğe geçişine öncelik vermek onlar için göz korkutucu olabilir.

Bu bültende yer alan sürdürülebilirlik değerlendirme kontrol listesi, müşterileri KOBİ'ler olan muhasebe meslek mensuplarının, sürdürülebilirlik profillerini oluşturmaları için KOBİ müşterilerini desteklemelerine yardımcı olmaktadır. Daha dayanıklı iş modellerine, daha sorunsuz bir geçiş sağlamak; zorlukları yeni fırsatlara dönüştürmenin ilk adımı olabilir.

Bu kontrol listesi, Avrupa Muhasebeciler Federasyonunun “KOBİ risk yönetimi: Sürdürülebilirlik” (2020) yayınının devamı niteliğindedir. Amaçlanan ise, sürdürülebilirlikle ilgili değişen gelişmeleri, pazarı, ortakları, yetkililerin yarattığı beklentileri, farklı KOBİ'lerin ihtiyaçlarına¹ göre ayarlamayı teşvik etmektir.

Sürdürülebilirlik KOBİ'ler için Neden Bu Kadar Önemlidir?

KOBİ'ler daha sürdürülebilir ekonomilere geçişin anahtarıdır. Değişen iklim ve çevresel bozulmanın etkilerine uyum sağlamak için dış baskılarla ve aynı zamanda dış paydaşlardan (bankalar, tedarik zinciri ortakları, kamu yetkilileri gibi) gelen baskılarla da karşı karşıyadırlar.

KOBİ'lerin sürdürülebilirliği iş modellerine ve planlamalarına entegre etmelerinin çeşitli faydaları vardır:

- İşletmenin yarattığı olumlu ve olumsuz toplumsal ve çevresel etkilerin proaktif olarak yönetilmesi.
- Sermaye ve finansman elde edilmesi.
- Daha sürdürülebilir iş ve çalışma yöntemleriyle, işletme maliyetlerinin azaltılması.
- İşletmenin uzun vadeli sürdürülebilirliğini güçlendirerek, gelecek nesle uygun hale getirilmesi ve işletmenin nihai satış değerini artırarak, işletmenin devamlılığının sağlanması
- Doğrudan tüketiciye hizmet sunan işletmeler için özellikle önemli olan “markalaşma”nın geliştirilmesi.
- İş hacminin, müşteri ve hizmet yelpazesinin genişletilmesi.

KOBİ'lerin ve müşterileri KOBİ'ler olan muhasebe meslek mensuplarının, küçük işletmelerin karşılaşacağı sürdürülebilirlik taleplerine karşı hazırlıklı olmaları da kritik önem taşımaktadır. Bu talepler, işleri hakkında sürdürülebilirlik bilgisi sağlamaya yönelik daha büyük tedarik zinciri ortaklarından, finansman koşulları olarak bankalardan ve yatırımcılardan ve hatta satın alma başvurularında kamu yetkililerinden bile gelebilir. Sürdürülebilirlik bilgileri ve tedarik zinciri durum tespiti ile ilgili AB gereklilikleri veya ulusal düzenleyici gereklilikler tüm KOBİ'ler için zorunlu olmayabilir. Ancak KOBİ'ler bu gerekliliklerin onları da kapsamasını bekleyebilirler.

¹ Örneğin, AB'nin Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD) ve tedarik zinciri durum tespiti mevzuatına, özellikle de belirli KOBİ kategorilerine uygulanma derecesine göre uyum sağlamak.

Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi Nasıl Yardımcı Olur?

Bu kontrol listesi, KOBİ'lerin sürdürülebilirlik olgunluklarını oluşturmaya yönelik ilk adımları atmalarına yardımcı olma konusunda muhasebe meslek mensuplarını desteklemeyi amaçlamaktadır. Muhasebe meslek mensupları, KOBİ müşterileriyle iletişimlerini güçlendirmek ve yapılandırmak için bunu kullanmalıdır.

Bu değerlendirme, işletme için bir sürdürülebilirlik profili oluşturacak ve şu faydaları sağlayacaktır:

- Muhasebe meslek mensubu, işletmeye özgü sürdürülebilirlik faktörlerinin izlenmesini kolaylaştıran yeni kontrolleri ve kurumsal değişiklikleri uygulamaya koymaya yardımcı olur ve tavsiyelerde bulunmak.
- KOBİ sahiplerinin-yöneticilerinin kararlarını yönlendirmeye yardımcı olmak için ilgili sürdürülebilirlik bilgilerini toplamak ve nihayetinde bunu dış paydaşlara bildirmek.
- İşletme ile ilgili sürdürülebilirlik bilgilerinin mevcut olmadığı ve tanımlanması ve geliştirilmesi gereken yerleri belirlemek.

3 Aşamalı Sürdürülebilirlik Değerlendirmesi

1. Adım – İşletme Profilini Oluşturun

Sürdürülebilirlik haritasını çıkarma, KOBİ'nin iş modelini, değer yaratma sürecini ve faaliyet türlerini anlamakla başlar. Böylece, olası bir sürdürülebilirlik raporlaması aşamasında işletmeye özel ve kalibre edilmiş bir yaklaşımı garanti eder ve aşırı yüklerden kaçınır.

İlk adım olarak, muhasebe meslek mensubu ve KOBİ birlikte aşağıdaki temel bilgileri toplamalı ve belgelemelidir:

- Şirketin büyüklüğü (örneğin Avrupa Komisyonu'nun KOBİ tanımı temelinde mikro, küçük veya orta).
- Ekonomik sektör ve iş modeli (örneğin, gelir kaynakları, müşteri portföyü, ürünler ve finansman detayları).
- Bankalarla² olan ilişki ve onlara olan bağımlılık derecesi.
- İşletme sürdürülebilirliği (Ekonomik Sosyal ve Yönetişim) ve ekonomik etkiler hakkındaki mevcut veriler (örneğin: enerji tüketimi, yönetim pozisyonlarında cinsiyet dengesi, öz kaynak oranı).
- KOBİ'nin faaliyet gösterdiği sektöre özgü ulusal ve gönüllü girişimlere ilişkin bilgiler ve katılım (ör. iklim yasaları, Paris anlaşması hedeflerine odaklanan sektörel anlaşmalar, sürdürülebilir işletme sertifikaları).
- Faaliyetlerin AB taksonomi yönetmeliği ile uyum derecesi.
- İşletmenin tedarik zinciri içindeki konumu, kilit müşterileri ve tedarikçileri ve onların konumları (ör. AB içinde/dışında, istikrarlı/istikrarsız bölgeler).

² Bu durum, KOBİ'nin bankalarından sürdürülebilirlikle ilgili talepler alma olasılığının ne kadar olduğunun farkında olması ve buna göre hazırlık yapması açısından önemlidir.

Step 2- Sürdürülebilirlik Haritasını Çıkarın

Sürdürülebilirlik haritasının çıkartılması, olası sürdürülebilirlik risklerini ve güvenlik açıklarını belirlemekle başlar. Bu risk değerlendirmesinin temel amacı, KOBİ sahiplerine/yöneticilerine, sürdürülebilir geçişe yönelik kararlar almalarını sağlayacak iş riskleri hakkında bilgi sağlamaktır. Ayrıca, bir risk analizi için gerekli olan bilginin eksik yerlerini belirlemeye izin verecek, böylece bu bilgiyi bulmak veya oluşturmak için ne tür çalışmalara ihtiyaç duyulacağını belirtecektir.

Aşağıdaki tablo, muhasebe meslek mensubunun KOBİ müşterisi ile görüşmesine yönelik temel konuların göstergelerini sağlar:

	Risk tipi	Doğal Risk A	Finansal Risk B	Kontrol Riski C	Genel Risk A+B+C	Yorumlar
Çevre	Karbon ayak izi <i>Sera gazı emisyonları dahil.</i>					
	Enerji kullanımı <i>Enerji tüketimi, kullanılan enerji tipi dahil.</i>					
	Çevresel zarar <i>Etkileşim, hava kirliliği ve toksinler dahil.</i>					
	Atıklar <i>Atık azaltma ve geri dönüşüm dahil.</i>					
	Kaynak ve hammadde kullanımı <i>Kısıtlı doğal kaynaklara ve hammaddelere bağımlılık, kaynakların korunması, yenilenebilir kaynakların kullanımı dahil.</i>					
	Ürün yaşam döngüsü					
	Su kullanımı					
	Mahsur kalan varlıklar					
Sosyal	Ürün güvenliği, geri dönüştürülebilirlik ve kalite					
	Çalışan ilişkileri ve bağlılığı <i>İş sözleşmesi türleri dahil.</i>					
	İşçi sağlığı ve iş güvenliği					
	Çalışma koşulları <i>Düzenli ve açık iletişim, esnek çalışma programları, geçim sağlamaya yetecek ücret.</i>					
	İnsan hakları ve modern kölelik					
	Hile, yolsuzluk ve kara paranın aklanması					
	Siber güvenlik					
	Veri gizliliği ve koruması <i>Müşterilerden, iş ortaklarından gelen verilerin işlenmesi ve güvence altına alınması gibi.</i>					
Yönetim	Yönetim yapısı ve kontrol <i>Cinsiyet dengesi dahil.</i>					
	Kilit kişi sorunları <i>Gelen genç nesil, haleflik planlaması dahil.</i>					
	Tedarikçiler <i>Tedarikçilerin seçimi ve kontrolü için kriterler, tedarikçiler tarafından sağlanan sürdürülebilirlik bilgileri.</i>					
	Dış paydaşlar					
	Mülkiyet					
	Temel finansman kaynakları					
	Müşteriye özgü ek risk alanları					

Sistem Nasıl Tamamlanır?

Mevcut Bilgiler ve Mevcut Kaynaklar

Sistem, halihazırda mevcut olan bilgilerle mümkün olduğunca tamamlanmalıdır. KOBİ sahibi ve çalıştığı muhasebe meslek mensubu, mevcut ulusal ve AB gereklilikleri³ kapsamında daha önce uygulanan önlemleri de dikkate almalıdır.

Belirli bölümleri doldurmanın zorluğu, temel sürdürülebilirlik bilgilerinin eksik olduğunu gösterebilir. Bu gibi durumlarda, muhasebe meslek mensupları kendi ağlarındaki ilgili uzmanlara ulaşabilir veya bölümleri doldurmaya yardımcı olması için mevcut kaynaklara güvenebilir; örneğin: Kanada hükümeti tarafından [SME sustainability roadmap \(KOBİ Sürdürülebilirlik Yol Haritası\)](#), [B-Impact Assessment tool \(B-Etki Değerlendirmesi aracı\)](#) ya da [Ecopreneur's Circularity Check \(Döngüsellik Kontrolü\)](#). Ülkeye özgü araçlar da mevcuttur; örneğin, [Danimarka-climate compass \(İklim Pusulası\)](#).

İşletmenin Özellikleri ve Boyutu

Her bir ögenin söz konusu işletme ve sektör için uygunluğunu ve önemliliğini göz önünde bulundurun. Örneğin, bir sahibi ya da yöneticisi ve bir çalışanı olan düşük riskli bir mikro işletme için tüm bölümlerin doldurulması uygun olmayabilir. Herhangi bir bölüm doldurulmadığında, nedenleri yorum kutusuna açıklanmalıdır.

Her bir ögenin söz konusu işletme ve sektör için uygunluğunu ve önemliliğini göz önünde bulundurun.

Risk Kategorileri

Sisteme göre, risk, üç unsura yönelik değerlendirilmelidir:

- **İşletme Modelinin/Sektörünün Doğal Riski⁴ (A)**- Sürdürülebilirlik faktörlerine neden olma veya bunlardan etkilenme konusunda en düşük oran için 1, en yüksek risk oranı için 3'ü seçiniz. Örneğin: enerji tüketen sektörler veya kısıtlı kaynaklara dayalı sektörler. Doğal riskler kurum içinde olabilir, tedarik zincirinden gelebilir veya işletme dışında olabilir.
- **Finansal Risk⁵ (B)**- Risk unsurlarını ölçmek için finansal etki (mevcut potansiyel sonuçlar için minimum potansiyel sonuçlara 1'den 3'e kadar oran veriniz).
- **Riskle Başa Çıkmak için Mevcut Prosedürleri Değerlendirmeye Yönelik Kontrol Riski (C)**- Düzenli olarak gözden geçirilen ve test edilen güçlü, resmi kontroller için 1'i puanlayınız, gayri resmi ancak etkili, iyi iletilmiş kontroller için 2'yi puanlayınız, mevcut iç kontrollerin olmaması durumunda ise 3'ü puanlayınız.

Risk Puanı

8-9 puanlık en yüksek genel risk oranı, hemen ele alınması gereken, **kritik bir riski** ifade eder. Daha düşük puanlı riskler önem sırasına göre ele alınmalıdır: 5-7 puan aralığı **yüksek risk** ve 3-4 puan aralığı **düşük risk** içindir.

Alınacak önlemler, belirli risk türüne ve işletme koşullarına bağlı olarak değişecektir. İlk amaç, düzenli olarak gözden geçirilen ve test edilen, resmi kontroller aracılığıyla kurum içi prosedürleri oluşturmak olmalıdır. Belirlenen risklere yönelik alınan önlemler, risk puanının daha düşük olmasını sağlamalıdır.

Puanlama uygulaması, muhasebe meslek mensubunun ve KOBİ müşterisinin muhakemesine dayalı olacağından, objektif bir uygulama olarak değerlendirilmemelidir. Muhasebe meslek mensubu, mesleki iletişim ağlarından yararlanmayı düşünmeli ve doğruluğu artırmak için planladıkları puanlama konusunda alanındaki uzmanlara danışmalıdır.

³ Örneğin, işyerinde çalışanların güvenliği ve sağlığında iyileştirmeleri teşvik etmek için önlemlerin getirilmesine ilişkin Direktifin (89/391/EEC) 9(1)(c)(d) Maddesi.

⁴ Doğal risk analizi, sürdürülebilirlik sorunlarının yanı sıra potansiyel itibar riskleriyle ilgili düzenleyici müdahaleleri veya anlaşmazlıkları da sürekli olarak hesaba katmalıdır.

⁵ Finansal risk analizi fırsat maliyetlerini de hesaba katmalıdır – örneğin: kaçınılan potansiyel gelir ve maliyet tasarrufları sağlayabilecek fırsatlar. Örneğin, enerji tüketen bir işletme modeli, daha verimli bir üretim sürecine veya makineye geçerek uzun vadede maddi tasarruf sağlayabilir.

3. Adım – İzleme, Geliştirme ve Raporlamaya Yönelik ilk Adımları Atın

Risk puanlama uygulamasında, muhasebe meslek mensubu, işletme için **kritik** veya **yüksek** düzeyde tanımlanan ve ilk olarak en yüksek puanlı kritik risklerden başlayarak, işletmeye aşağıdaki konularda tavsiyede bulunmalı ve yardımcı olmalıdır:

- İşletme için bir 'güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler' (SWOT) analizi yapmak.
- Geliştirme hedeflerine karar vermek.
- Bu hedeflere ulaşmaya yönelik kilit performans ölçütlerini tanımlamak.
- İzleme süreçlerini düzenlemek.

İzleme süreçlerini düzenlemek, kurum dışı açıklamalar için, ilerlemeyi izlemeyi ve işletme sahibi yöneticilerin karar verme süreçlerine ilişkin bilgileri toplamayı sağlayacaktır.

Muhasebe meslek mensubu, tüm kritik ve yüksek riskli alanları inceledikten sonra, KOBİ'nin belirlenen sürdürülebilirlik konularının dış raporlamasına yönelik ilk adımları atmasına yardımcı olmalıdır. KOBİ'ye, neyin, neden, nasıl ve kime rapor edileceği ile ilgili düşünmesini tavsiye etmelidirler.

Bunu başarmak için muhasebe meslek mensubu, işletme sahipleri-yöneticiler ile görüşmeli ve aşağıdakileri tavsiyelerde bulunmalıdır:

- Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine (SDG'ler) ilişkin anlayışlarını ve işletmenin bu hedeflere ulaşmaya nasıl katkıda bulunabileceğini sunmak.
- KOBİ'lerin performanslarını, sürdürülebilir kalkınma göstergelerine, hedeflerine ve sürdürülebilirliğe nasıl katkıda bulduklarına atıfta bulunarak sunmak.
- Sürdürülebilirlik konularının, tedarik zinciri konuları da dahil olmak üzere KOBİ'lerin uzun vadeli kurumsal stratejileri, riskleri ve fırsatları ile nasıl ilişkili olduğunu açıklamak.
- Kendilerini sorumlu gördükleri paydaşları tanımlamak ve haritasını çıkarmak.
- Yukarıdaki 2. adımın sonuçlarından yararlanarak, kurumları ve faaliyet alanları için önemli riskler oluşturduğunu düşündükleri güncel konuları ve sorunları dikkate almak.
- Kurumlarının içindeki ve dışındaki sürdürülebilirlik etkilerini göz önünde bulundurmak. Önemlilik ilkesi temelinde ilgili tüm bilgileri kapsamak ve önceliklendirmek.
- Paydaş değerlendirmelerini, kararlarını etkileyen veya bunlar için gerekli olan, önemli ESG (çevre, sosyal ve yönetim) etkilerini yansıtan bilgileri atlamamak.

“KOBİ'ler yerel ekonomiyi temsil eder. KOBİ'ler, çoğu Avrupa kooperatif bankası için temel müşteri grubudur. Özellikle yerel düzeyde, daha sürdürülebilir bir ekonomiye geçişin gerçekleşmesi gerekmektedir. Şirketlerini sürdürülebilirliğe doğru yönlendirmek için, girişimcilerin, finansal durumları gibi ESG performanslarının da net bir resmine ihtiyaçları vardır. Ve bankalar, müşterilerinin ESG verilerinin sürdürülebilirlik raporlaması gerekliliklerine uymasını ve kredi defterlerinin risklerini düzgün bir şekilde yönetmesini şart koşmaktadır. Bu nedenle KOBİ'lere, uygun araçlar, gönüllü, dengeli ve orantılı bir şekilde uygulanabilecek gerçekçi ve uygulamalı çözümler sağlamak çok önemlidir. Karmaşık ve maliyetli yüklerden kaçınılmalıdır. Sürdürülebilir ekonomi yolculuğunda, ancak bu şekilde KOBİ'leri yanımıza alabiliriz. Kontrol listesinin bu konuda faydalı olacağına inanıyoruz. EACB üyeleri, süreç boyunca uzmanlık ve görüşler getirmekten gurur duymaktadır.”

Nina Schindler, EACB CEO

ACE Hakkında

Avrupa Muhasebeciler Federasyonu (ACE), 1 milyona yakın muhasebe meslek mensubu, denetçi ve danışmanı temsil eden 35 ülkeden 51 meslek örgütünü bir araya getiren çatı bir kurumdur. Avrupa Muhasebeciler Federasyonu AB Şeffaflık Kaydı (No4713568401-18).